

Η καταστροφή της παλιάς ατελούς Αριστεράς

Πάνος Τζώβος

Το πρόβλημα με τη χώρα μας είναι ότι εκκρεμεί ο εκσυγχρονισμός της. Εκκρεμεί εδώ και 185 χρόνια. Βέβαια δεν θα μπορούσε να είναι και αλλιώς, μια και πρόκειται για φαινόμενο μακρόσυρτης ιστορικής νομοτέλειας. Ξεκινώντας με την αντιπαλότητα Φαναριωτών και αγωνιστών της Επανάστασης και μέσα από τους Οθωνα, Τρικούπη κ.ο.κ., η τελευταία, για την ώρα, πράξη του παίζεται κατά τη μεταπολιτευτική περίοδο.

Κατ' αυτήν τον επιδίωξαν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής με τελευταίο τον Γεώργιο Ράλλη, από την οπτική και με την προοπτική της «Κεντροδεξιάς», με κάποια επί μέρους αποτελέσματα, πάντως σε γενικές γραμμές με επικράτηση του παλαιοκομματισμού. Ο Ανδρέας Παπανδρέου, από την «Κεντροαριστερά», επιχείρησε επίσης κάποιους καίριους αλλά σημειακούς εκσυγχρονισμούς, που καταποντίστηκαν στον λαϊκισμό των λοιπών δημοκρατικών δυνάμεων. Έτσι δεν συγκροτήθηκαν ποτέ οι δύο βασικοί πόλοι του ευρωπαϊκού

πολιτικού συστήματος, οι οποίοι θα μπορούσαν να εκπαιδεύσουν μια κοινωνική συνείδηση και μια κοινωνική και πολιτική πρακτική κοντά στο ευρωπαϊκό πρότυπο.

Η Αριστερά δηλώνει αμέτοχη ευθυνών, καθώς ποτέ δεν μετείχε στην άσκηση εξουσίας. Παρ' όλα αυτά έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην κοινωνική και πολιτική περιθωριοποίηση της χώρας σε σχέση με την Ευρώπη. Παρότι η ηττημένη του Εμφυλίου ασκούσε μια ιδιότυπη πνευματική ηγεμονία. Και όμως, ακόμη και μετά τη διάσπασή της σε «δογματική» και «ανανεωτική» πτέρυγα, ποτέ δεν ανέλυσε, όπως θα όφειλε, με τα «επιστημονικά» εργαλεία τα οποία υποτίθεται ότι διαθέτει, την παγκόσμια, την ευρωπαϊκή και την ελληνική κατάσταση, έτσι ώστε να διατυπώσει μια δική της «αριστερή» πολιτική (μιλάμε για την τέχνη του εφικτού) για τα ελληνικά πράγματα. Η δική της ιστορική ευθύνη είναι ότι ποτέ δεν διατύπωσε και δεν αποδέχθηκε αυτό που θα μπο-

ρούσε, «αντικειμενικά», να είναι ο ρόλος της στον σημερινό ευρωπαϊκό και ελληνικό κόσμο, παρά, μέχρι σήμερα, φαντασιώνεται ακόμη το φάντασμα που πλανιέται στην Ευρώπη, φάντασμα που, από τον 19ο αιώνα, έχει καταντήσει φάντασμα του εαυτού του. Ετσι κατάφερε να

με αποτέλεσμα να υπάρχει μια ψευδαισθητική κοινωνική και πολιτική συνείδηση σε ολόκληρο το φάσμα. Ετσι, για παράδειγμα, θα μπορούσα να διακινδυνεύσω τον ισχυρισμό ότι, μεταξύ άλλων, η καταστροφή του ελληνικού πανεπιστημίου είναι κατά μεγάλο μέρος έργο της ελληνικής

σμού εκεί που τους οδήγησαν. Στένεψαν τα περιθώρια για την Ελλάδα να συνεχίσει να επιβιώνει μέσα στο μέχρι τώρα σχήμα επιβιώσής της. Τίθεται, για ακόμη μία φορά, στυγνό, το δίλημμα είτε ενός, τώρα πια, βίαιου εκσυγχρονισμού είτε μιας ακόμη επαχθέστερης ευρωπαϊκής της περιθωριοποίησης.

Η ατελής «Κεντροδεξιά» και η εξίσου ατελής «Κεντροαριστερά», με τα γνωστά ιστορικά τους βαρίδια, μεμονωμένες και σε συνδυασμό, δεν μπόρεσαν και δεν θα μπορούσαν να διαπεράσουν το φράγμα του εκσυγχρονισμού της ελληνικής κοινωνίας και του πολιτικού της συστήματος. Η ατελής «Αριστερά» έκανε ό,τι μπορούσε για να εμποδίσει την όποια ατελή προσπάθεια. Πλειοδοτώντας σε λαϊκισμό, συσπείρωσε όλη την απόγνωση αλλά και την ελπίδα, την υστεροβουλία αλλά και την καλή προαίρεση, και βρέθηκε έτσι στο ελληνικό και στο ευρωπαϊκό πολιτικό προσκήνιο. Με τα δικά της ανάλογα ιστορικά βαρίδια είναι εξίσου, αν όχι

περισσότερο, ανίκανη για τον άθλο και το άθλημα.

Αυτή την πράξη του δράματος είναι που ζούμε αυτόν τον καιρό. Την Αριστερά, στριμωγμένη από την Ιστορία, να αγωνίζεται να λύσει τους παλιούς της λογαριασμούς και να πρέπει να τα βάλει με τους κακούς της φίλους.

Θα τα καταφέρει; Οχι βέβαια! Οι μείζονες κοινωνικές και πολιτικές μεταλλαγές είναι πάντοτε ατελείς, μακροχρόνιες και επώδυνες. Τα καλά νέα είναι πάντως ότι μετά την καταστροφή της παλιάς ατελούς Κεντροδεξιάς και της παλιάς ατελούς Κεντροαριστεράς ήρθε, ας ελπίσουμε, επιτέλους η σειρά καταστροφής και της παλιάς ατελούς «Αριστεράς». Η οποία, ας ελπίσουμε και πάλι, θα βοηθήσει και στην ανανέωση των άλλων. Δυστυχώς, σε αδιέξοδες καταστάσεις, μόνο μέσα από την καταστροφή των παλιών δομών προκύπτουν οι καινούργιες.

Ο κ. Πάνος Τζώνος είναι ομότιμος καθηγητής του ΑΠΘ.

Η Αριστερά, στριμωγμένη από την Ιστορία, αγωνίζεται να λύσει τους παλιούς της λογαριασμούς και πρέπει να τα βάλει με τους κακούς της φίλους. Αυτή την πράξη του δράματος είναι που ζούμε αυτόν τον καιρό

πιέζει «ιδεολογικά», δηλαδή ιδεοληπτικά, από αριστερά τον εν δυνάμει κεντροαριστερό χώρο, ο οποίος κατάφερε να πιέζει «από αριστερά» τον εν δυνάμει κεντροδεξιό χώρο,

«ανανεωτικής» Αριστεράς.

Οι παγκόσμιες ιστορικές νομοτέλειες οδήγησαν, καλώς ή κακώς, τις ευρωπαϊκές κοινωνίες και τους ευρωπαϊκούς πολιτικούς σχηματι-